

Tihemetsa Metsatehnilisest Tehnikumist 1956-1960

Tihemetsa oli tervelt neli aastat minu teiseks koduks.

Esialgu huvitas mind hoopis aiandus ja Rápina, aga 1956 oli põllumajandus ikka päris põhjas ning kolhoosniku sissetulekuks olid peaaegu katteta normipäevad ja oma lehm, siga ning hingemaa. Väljavaade kolhoosnikuks saada ei köitnud kuidagi. Nägin seda ju vahetult, sest olin maapoiss ja ema kolhoosnik. Onu töötas metsatööstuses ja seal oli vähemalt rahapalk kindel ning pere konsiilium soovitas mul õppida Tihemetsas metsameheks. Keskkooli ma minna ei saanud, sest meid õega üksi kasvataval ema ei saanud võimaldada, et ma rahalise toeta väljaspool kodu elan. Võtsin kuulda, läksin kohale ja saingi sisse.

Olime kõik sõjaaegsed lapsed ja paljud meist olid maalapsed, kõik ühed parajad kubujussid. Aga ega see ei takistanud kellelgi noor olemast ja kade polnud ka kellegi peale olla. Tehnikumis oli see hea asi, et sai stippi. Esimesel kursusel oli stipp 13 rubla. Minule oli see kogu elamisraha. Sellest pidi ühika maksma, sööma, vihikud ostma ja kinos-peol ka käima. Eks oligi nii, et paaril viimasel päeval enne stippi oli söögiks leib ja tee, aga ega noor inimene siis veel ei muretse. Lõunal sai ikka sööklas käidud ja põhimenüü oli kas supp või lihapallid, sest need olid kõige odavamad. Koju sain õppeaastal vaid talvise sessi ajal – ikka see mani, mani. Kubujussi mainin ka isiklikul põhjusel, sest minu enda riided olid minu sõjas surma saanud isa ja noorelt surnud onu omad, mis olid mulle parajaks tehtud. Olin lõpukursusel kui mul olid seljas minu enda pintsak ja püksid. Aga siis olin juba jõukas poiss, sest sain kõrgendatud stippi, mis oli 25 rubla ja olin koolivaheaegadel ka juba palgatööd teinud.

Esialgu oli meid kursusel 31, 25 poissi ja 6 tütarlast, kellest lõpuni pidas vastu 20 ja 4. Kõigist oma kursusekaaslastest on vaid hea mälestus. Iialgi ei arva ära, mis noorest inimesest saada võib, nii et ära kunagi hetkeseisu järgi kellelegi silti seljale pane. Koolis väga tagasihoidlikud jõudsid elus suurtest pullimeestest palju kaugemale. Kas inimene 15 aastaselt valitud alal ka tööle jääb, ei tea

iaal. Meie lõpetajatest töötas enamuse oma töömehe ajast metsaga seotud tööalal kolmandik, mis on suhteliselt palju. Ka hilisemalt kõrghariduse omandajaid oli samas suurusjärgus. Täitsa normaalne hulk vist seegi inimeste jaoks, kes juba näitasid tahet ja suutlikkust iseseisvad olla. Eks alati ole määrav ka SUUR JUHUS. Kas oled õigel ajal õiges kohas. Alati võib ka teisiti minna, nii paremini kui halvemini. Kõige suurem jama on kui ise kogu eluga rahul ei ole, tähendab ongi halvasti ja ega alati hapudega ei soovi keegi eriti suhelda ka. Metsakooli tuli põllumajandus. Ilmselgelt mitte selle tõttu aga kaks metsameest meie grupist põllumajanduses töötas. Kõige kangemaks põllumeheks sai **Aare Aun** olles sovhoosidirektor ja lihakombinaadi direktor Järvamaal.

Esimesel kursusel elasin mina Voltveti limonaaditööstuse teisel korrusel, koolist ca 2 km kaugusel. Ühes toas oli meid 9 poissi. Kõik parajad nagamannid, 15-16 aastat vanad. Ees oli meil köök ja taga ühine tuba. Küttä tuli ise, koristada tuli ise, aga hakkama me saime. Kuidas „traktoriga“ (kaks žiletti mille vahel tuletikud) teed keeta või kuidas ämbritäis vett elektriga soojaks saada surma saamata võib meilt teada saada. Mingist automaatkorgist ei saanud juttugi olla. Korkideks olid raudnaelad ja maja ei põlenudki maha. Pahandusi oli küll, sest eks pirn oli ikka päris pime, kui vett keedeti ja teisel korrusel elas ka üks perekond. Kui ka mingeid vimkasid tehti ja neid tehti, siis päris kindlast ei joodud. Ei mäleta, et terve tehnikumi aja sellega mingit pahandust oleks olnud. Tõesti, vahest suurtel pühadel klapiti pudel 10 peale, aga see oli ikka nii vähe ja väljagi ei paistnud. Aga ega raha ka selleks ei olnud. Ka oma pesud pesime ise ja käsitsi. Ei tea mis värvi need särgid küll olid, aga mingeid kirpe küll kellelgi polnud. Üle oru oli suur kolhoosi kartulipõld ja käisime sügispimeda varjus sealt matti võtmas. Esikus oli siis voodireformiga piiratud salv ja kauaks ajaks jätkus praekartulit.

Teise ja kolmanda kursuse elasin pargi taguses ühiselamus, kolmekesi toas ja viimasel kursusel uuesti ühises suures toas peahoone ees olevas hoones. Eks Tihemetsa toodi põllumehed ja kooli nimigi muutus. Meile tundus igatahes, et metsameestele näidati koht kätte - edaspidi teil Tihemetsa asja pole. Alles aasta varem oli sinna toodud metsamajandust õppivad tüdrukud, oh mis rõõm, seni

valdavalt poistekoolile. Needki viidi nüüd Luuale. Meie endi kursuse tüdrukud noolisin kohe ära vanemate kursuste poisid. Kaks neist läksid ka Tihemetsa poistele mehele. Niipalju saime neile tänulikud olla, et nad meid tantsima õpetasid, mis meie šansse peol tõsta aitas. Peol käisime ikka vähemalt korra nädalas. Peoplatsid olid Tihemetsa, Allikukivi, Kilingi-Nõmme, Punapargi, Mõisaküla ja Abja. Sellel ajal mängis peol alati orkester ja mingi kamp Tihemetsa kutte oli alati kohal. Mina õppisin ka esimesel kursusel „siiberdamise“ ära ning käisin peol. Sel ajal jõudis kolkasse ka rokk ning minulgi oli palmiga lips, triibulised sokid ja pandlaga kingad. Püksid olid nii kitsad, et seebiga sai jalga. Eks iga ajastu noortel on soov eristuda ja ega ilm seepärast veel hukka lähe.

Ega tantsimine polnud ainus tegevus siis ja selleks kulus vaid üks õhtu nädalas. Tihemetsal polnud küll spordisaali, aga spordipoisse oli küll. Kõige kuulsam Tihemetsa spordipoiss, Jaan Talts, tuli kooli, kui olin viimasel kursusel ja oli veel tundmatu naga. Mina poksisin teisest kursusest alates. Sell ajal polnud amatööride võistlustel mingeid peakaitsmeid ja et võistlused olid vähemalt korra kuus, siis üks silm oli veel kollane kui teine oli juba sinine. Õnneks pole mul elus kordagi rusikakäsitluse oskust vaja olnud, ikka on heast sõnast aidanud. Trennikaaslastest sai ühest ka Eesti meister poksi raskekaalus, **Lembit Sipelgas** nimi. Selleks, et kellekski saada, peab võitleja hing olema ning Lembitul oli. Treenis meid kehalise kasvatuse õpetaja **Ants Lill**, kes oli ise spordiühing Jõud meister ja meie innustaja. Tema oli seotud ka selle aja Tihemetsa vabamõtlejatega ning nägi seetõttu Rootsi kardinaid päris vahetult, aga kas ta sellest rääkida tahaks on tema otsustada. Igal juhul lisas see tõik tema autoriteedile meie silmis teise olulise osa.

Kui kooliaja korraldust vaadata siis igal aastal kulus üks kuu, september, hoopis kolhoositööle, kus šefiks käisime. Sellel ajal ei osanud arvatagi, et midagi teisiti saab olla. Harilikult ööbisime siis mingis talus. Oli 1957 a september, kolhoosi ja kohta enam ei mäleta, aga septembris oli juba hall maas. Magasime lakas, heinte sees. Et üldse magada saaks tuli ennast puurida sügavale heinakuhja sisse. Samas ei mäleta, et keegi oleks haigeks jäänud.

Aeg oli ka seetõttu huvitav, et jahipüssidel polnud lube ja nii oli meil päris mitmel poisil jahipüssid koolis kaasas. Lasti neppi ja jänest ning eks muudki.

Koolis oli sel ajal nii eesti kui vene kursused. Vene poistega meie suurt läbi ei käinud, aga omavahelisi riide ka polnud. Ka direktor oli vene rahvusest, **Viktor Žukov**. Meil temaga pistmist polnud.

Õpetajad kes rohkem meelde jäid.

Alma Piiskop. Andis meile vene keelt ja oli minu jaoks erilise tähendusega. Üldse üks väga kihvt mutt. Nimelt olid minul kõik ained 4-5 ja vene keel 3. Alma ütles siis, et kas tema on nii vilets õpetaja, et mulle vene keelt selgeks ei saa tehtud ja mina seetõttu kõrgendatud stippi ei saa. Lubas mind õpetada ja õpetaski - aga kuidas. Iga vene keele tunni alguses küsis minult ainult ühe küsimuse ja kui ei teadnud – 1. Nüüd ei saanud enam ühekski tunniks õppimata jätta ning aasta lõpuks oli vene keel 4. Suur tänu talle. Sain kõrgendatud stippi kooli lõpuni ja lõpuks ka kiitusega diplomi. Miks ta veel eriline oli? Kolhoosis olles mängis Alma poistega turakat suits ees nagu võrdne võrdsega, aga kui saabus kooliaeg ning oli vene keele tund, siis oli kord missugune ning ei mingit semutsemist enam. Poistega ta kohe oskas.

Rutt Sarapuu oli kolm aastat meie grupi juhataja. Jälle naine, kes poistega väga hästi hakkama sai. Eks meil käisid vahel ka tüdrukud külas ja ta teadis seda. Luges meile sõnad peale aga mingit skandaali polnud.

Arnold Tõnspoeg oli tark ja meie poolt hinnatud mees, just tema eestlaseks olemise pärast. Tihemetsa pargi korrastamine oli tema üks ettevõtmisi.

Ester Kuusmik. Tema oli noor õpetaja, mitte oluliselt meist vanem, ning pidi meile andma ühiskonnaõpetust. Meie aga valmistusime tema tunniks – küsisime ettevalmistatud küsimusi, millele tema ei saanudki kuidagi parteipoliitikat kiites vastata. Lõpuks ajasime ta nii purki, et Ester läks jälle nuttes õpetajate tuppa. Eks siis tuli meie Rutt ja noomis meid, et miks me noort

naisterahvast sedasi kiusame. Ega see kiusamine väga isiklik polnud, aga kuidas kuulata kiitust korrale mille tõttu me kõik kannatanud olime. Pai Ester, anna meile kaakidele andeks.

Ago Siimre oli väga värvikas persoon. Ta oli väga tark mees, kuid boheem. Tema andis vist ajalugu ja inglise keelt. Eksamil kirjutasime avalikult maha ja ega siis üle kolme ei saanud. Kui tahtsid paremat hinnet saada, pidid tema nina alla istuma ja ette näitama, et maha ei kirjuta. Siis said parema hinde ka. Harilikult olid tal ainsad allesolevad nõöbid püksinööbid. Kui ta siis laudade vahel lahtiste hõlmadega ringi tormas, määrisime me lauaotsad kriidiga. Klassist väljus mölder. Jälle Rutt noomis meid.

Loreida Varik õpetas matemaatikat. Ta oli selles mõttes tubli, et kontrollis oma edasiantud sellega, et küsis paari helgema pea käest, kas need said aru. Kui ka seal oli tõrkeid, seletas otsast peale uuesti.

Olev Nigul oli meie viimane grupijuhataja ja ka õpetaja. Tuli õpetajaks koos oma kauni kaasaga. Üheks aineks oli tugevusõpetus, millest me aga tuhkagi aru ei saanud. Aga eks äsja EPA lõpetanud poisil oli suht kuiva ainet ka keeruline edastada, kui ta seda ise uuesti eelmisel õhtul õppis. Temast sai Tartu Mööblikombinaadi direktor ja see töö talle istus. Ettevõtte oli metsatööstuse ministeeriumis parimate hulgas.

Kirjutasin ainult mõne rea meie õpetajatest. Eks isiksusi ja vigureid nendega oli veelgi aga õpetajad tegelesid ju ikka põhiliselt sellega, et meile midagi meeldejäävaks teha. Tänu neile selle eest, et meie, kui olime Tihemetsa kooli ära lõpetanud, oskasime kirjapandut kasutada, oma kätega midagi teha ja isegi teist inimest end kuulama panna.

Meiega koos lõpetas tehnikumi üks selle lennu värvikamatest meestest, Kaukaasia eestlane **Hugo Reiljan**, kellel oli kooliajas lünk sisse tulnud. Ühel kursusel me ei käinud. Hugo läks Kaukaasiasse tagasi ning oli kaua aega Šotsi miilitsäülem. Ta oli sealsete eestlaste kõneisik ning 2003 aastal autasustas Eesti riik teda Valgetähe IV klassi teenetemärgiga.

Mida siis võimaldas minule Tihemetsast saadud haridus? Üritasin kohe ka EPA-sse saada, aga seekordne kord oli ikka kuradi kummaline. Sain nn vaba diplomi ainult tingimusel, et lähen õppima põllumajandust. Valisin mehhaniseerimise, et tehnika on tehnika kõikjal, aga seal oli nii kõva konkurss, et mina äsja keskkooli lõpetajatega konkureerida ei suutnud. Oleksin ma zootehnikasse läinud oleks kohe sisse saanud, aga seda ma ei tahtnud ning nüüd ootas sõjavägi. Aasta lennuväe ja kaks aastat raketiväe autoroodus. Kõrgeim koht oli rooduvanem ja saadud oluline oskus kamandada 70-et omavanust 11 eri rahvusest poissi. Koju saabudes sain koha Türi Metsakombinaadis. Vahepeal lõpetasin Leningradi Metsaakadeemia, siis tõusin selle 30 aasta jooksul mis seal töötasin reainsenerist peainseneriks. Huvitavamad töökohad olid konstruktor ja uuetehnika osakonna juhataja. Kõige raskem oli tootmisosakonna juhataja töö ja see kestis tervelt 16 aastat. 1990-ndatel aastatel hoolitses selle aegne riigivalitsus väga selle eest, et eesti metsatööstus ellu ei jääks. Peale mööblivabrikute, kes selleks ajaks kogu metsatööstuse toel olid lääne tehnikaga sisustatud ja tootsid juba ka eksporti, ei jäänudki keegi ellu. Aga miks ja kuidas, on juba pikem jutt. Oma töötamise lõpetan ilmselt raudteelasena ja läheb siingi juba 20 tööaasta. Elukestev õpe on õige, kuid isiklikul pooldaksin kui seda on võimalik teostada elukutse raames. Lõppude lõpuks on ju haridus saadud kõigi kaasmaalaste toel ja kogutud kogemuste ning spetsiifiliste oskuse mittekasutamine on sisuliselt laristamine. Olen läbi kutsekoja päris tihedalt seotud oskuste tõestamise süsteemiga. Muidugi kena on, kui ei küsita kus oskused ja teadmised said, aga mingi hulk võiks ja peaks olema ka nn akadeemilise haridusega inimesi. 4 aastat tehnikumi ja 4 kõrgkooli seda võimaldasid. Täna on siin küsitavusi, aga aeg on parim analüütik. Edu järgnevatele põlvedele.

1960 aasta vilistlane

2015 aastal

Urmas Lükki

V. VARR

J. TENNO

A. ADAMSOO

Dr. Joh. O. NIGUL

J. MOURSEPP

J. HALLAM

U. SEPPIN

A. SUUS

G. ENNSO

J. MÄNNISTE

L. RAUSA

L. HROUK

J. SIDELCH

A. DALTON

J. SUUSMÄE

M. TINTS

A. PIRNAR

A. HOLLAND

J. HEEROV

A. LEHESMETS

A. RAIN

J. KILDO

A. MITT

A. LÖNNI

A. MITI